

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref: 16/1559

Vår ref: 2016/52823-2

Arkivkode: 008

Dato: 29.09.2016

NOU 2016:4 Ny kommunelov

Høringsuttalelse fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Bufdir viser til høringsbrev av 6. april 2016 med høring av kommunelovutvalgets utredning NOU 2016: 4 Ny kommunelov.

Bufdir er et direktorat underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), og våre hovedoppgaver er innenfor områdene barnevern, oppvekst, familievern, adopsjon, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner. Bufdir styrer Bufetat som har ansvar for det statlige barne- og familievernet.

På bakgrunn av direktoratets rolle som fagdirektorat på likestillingsområdet har direktoratet valgt å fokusere på enkelte spørsmål i høringen som vi mener har relevans i forhold til likestilling bredt sett, representasjon og påvirkningsmuligheter for alle deler av befolkningen. Vi vil først gi noen generelle kommentarer, og deretter gi noen kommentarer til konkrete kapitler i NoUen.

Generelle kommentarer

Bufdir ser svært positivt på at det er arbeidet spesielt med klart språk ved utarbeiding av forslag til ny kommunelov. Dette vil gjøre det lettere for alminnelige borgere å gjøre seg kjent med lovens innhold. Kommuneloven er også viktig for ansatte på mange nivåer i kommunenes administrasjon og det er derfor viktig at loven får en språkdrakt som gjør den tilgjengelig for ikke-jurister og personer uten lang politisk erfaring. Bufdir har merket seg at utvalget ikke har gjennomgått hvilke særlover som må endres i forbindelse med ny kommunelov, og håper man i forbindelse med dette arbeidet, som må komme senere, også har fokus på klart språk og oversiktlighet.

Direktoratet er enig i utvalgets vurdering av at mange regler som gjelder kommuner og fylkeskommuners oppgaver og plikter fremdeles bør fremgå av særlover på de aktuelle områdene. Kommuneloven blir på denne måten en lov med beskrivelse av grunnleggende regler som gjelder for lokalkommuner og fylkeskommuner.

Kapittel 8 Folkevalgte organer og administrasjonen

Presisering av begrepet folkevalgt

Kommunelovutvalget foreslår å gjøre en presisering av begrepet folkevalgt (jf. § 5-1 i forslaget til ny kommunelov). Den viktigste delen av forslaget er at det klart skal fremgå at de som sitter i kommunalt oppnevnte råd og utvalg, men som ikke er direkte-valgt, også er å anse som folkevalgte. Det er en klar fordel at lovforslaget er tydelig på dette punktet, da det i en del sammenhenger gjøres et nummer av at bare politikere i kommunestyre og fylkesting har fått sitt verv gjennom direkte tillit fra velgerne i valg. Bufdir støtter presiseringen av begrepet folkevalgt.

Fra direktoratets arbeid med oppfølging av råd for personer med nedsatt funksjonsevne vet vi at det har vært uklart for mange, både enkelte rådsmedlemmer og antakelig også ansatte i kommunen om de som ikke er direkte valgt skal ha status som folkevalgte på linje med medlemmer av kommunestyre og fylkesting. En tydeligere lovregel om hvem som er å regne som folkevalgt vil være gunstig for rådsmedlemmer, og kanskje på sikt gjøre rollen tydeligere og mer anerkjent. I tillegg vil det være gunstig for andre som påtar seg verv i forskjellige kommunale utvalg der medlemmene er utpekt av kommunestyret, ikke direkte-valgt. Uttalelser og argumenter for hvem som skal, eller kan, få være med når kommunene arrangerer opplæring for folkevalgte, kan også tyde på at en presisering er nyttig for alle. Det samme gjelder med tanke på likebehandling angående utgiftsdekning og møtegodtgjørelse.

Lovfesting av tittel på øverste leder av kommunens administrasjon

Dagens kommunelov bruker betegnelsen administrasjonssjef på øverste leder av kommunens administrasjon, men svært mange kommuner bruker i stedet den innarbeidede tittelen rådmann. I dagens lov er det ikke krav til bruk av en spesiell tittel. Utvalget ønsker å lov feste tittelen kommunedirektør for å få en kjønnsnøytral tittel og bringe samsvar mellom lovens tittel og den som brukes ute i kommunene.

Bufdir støtter forslaget om å endre tittel på den øverste administrative lederen i kommunen til en kjønnsnøytral tittel. Vi er opptatt av at alle stillingstitler skal gjøres kjønnsnøytrale. Denne stillingen er spesielt viktig fordi det er en offentlig stilling, og dessuten en person som ofte uttaler seg på vegne av kommunen til pressen. Vi støtter forslaget om tittel kommunedirektør.

Utvalget foreslår videre å gjøre endringer i forhold til dagens kommunelov § 10, slik at komiteer og faste utvalg fjernes som egne typer organer og erstattes med organet «*utvalg*» (se forslagets § 5-5), og at samme saksbehandlingsregler gjelder for alle utvalg (bl.a. møteoffentlighet, med unntak for kontrollutvalget). Bufdir er positiv til en forenkling av lovverket på dette punkt. En likere utvalgsstruktur mellom kommunene vil gjøre det lettere for innbyggerne å orientere seg om det som skjer i kommunen. En uttømmende opplisting av hva som skal regnes som folkevalgte organer etter loven (§ 5-1 i forlag til ny kommunelov) er også klargjørende, spesielt for personer uten politisk erfaring.

Kapittel 13 Valg av medlemmer til folkevalgte organer

Utvalgets flertall foreslår å innføre en ny bestemmelse om at det også ved forholdstallsvalg skal tas hensyn til kjønnsrepresentasjonen i utvalget som helhet. Se forslag til ny § 7-6. Samtidig foreslår utvalget at det skal bli slutt på muligheten til å rette stemmesedler ved valg. Bufdir støtter disse endringsforslagene. Det er partiene og nominasjonskomiteen som er nøkkelen til likestilte valglistor, retting av lister kan slå begge veier for underrepresenterte grupper. Dersom partiene blir flinkere til å ha jevn kjønnsbalanse blant sine toppkandidater, vil det bli begrenset bruk av den foreslåtte regelen i § 7-6 4. ledd om opprykk av kandidater av det underrepresenterte kjønn først fra listen som har fått flest stemmer, deretter fra listen med nest flest stemmer osv., inntil kravet om kjønnsmessig balanse er oppfylt.

Kapittel 14 Godtgjøring og velferdsgoder

Bufdir støtter utvalgets vurdering, at rett til sykepenger, foreldrepenger mv er et viktig sikkerhetsnett for dem som påtar seg omfattende verv (verv med omfang på 50 % av en normal stilling, eller mer). Siden beregningen av ytelsene varierer etter om man ansees å være arbeidstaker eller frilanser, bør de som påtar seg verv på 50 % eller mer, få samme rettigheter som ansatte i kommunen. Endringer på dette punktet vil kreve forholdsvis omfattende endringer i lovverket på velferdsområdet, men bør etter direktoratets syn vurderes. En slik endring kan støtte opp om arbeidet med å få en jevnere alders- og kjønns sammensetning blant folkevalgte med tunge verv.

Direktoratet har ikke tatt stilling til spørsmålet om ettergodtgjørelse/etterlønn for folkevalgte som ikke har et arbeid å gå tilbake til når vervet opphører.

Med hilsen

Mari Trommald (e.f.)
direktør

Bjørn Lescher-Nuland
fung. avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.